

قازاق اۋنر ادبىيەتىنىڭ جاۋھارى

داستاندار

(4)

哈萨克民间文学精选
达斯坦

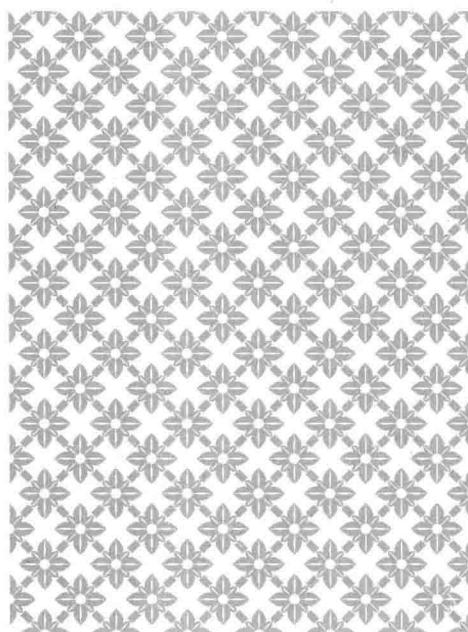
«شىنجاڭ كىتاپ قامباسىن» باسپادان شىعارۋ القاسى
شىنجاڭ جالىق باسپى

قازاق اۆز ادبىيەتنىڭ جاۋھارى داستاندار

哈萨克族民间文学精选 —— 达斯坦

4 - توم

«شىنجاڭ كىتاپ قامباسى» بىناسىدىن شىعارۇ القاسى

شىنجاڭ خالىق باسپاسى

哈萨克族民间文学精选: 达斯坦: 1—4 : 哈萨克文/《哈萨克族民间文学精选》编委会编—乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2014.12

(新疆文库)

ISBN 978 - 7 - 228 - 18188 - 9

I. ①哈… II. ①哈… III. ①叙事诗—诗集—中国—当代—哈萨克语(中国少数民族语言)IV. ①I227.3

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2014)第 313506 号

新疆
文库

《新疆文库》编辑出版委员会

哈萨克族民间文学精选

达斯坦(4)

编 者 本书编委会
审 定 哈布丁·卡德尔 木拉提汗·阿布力玛金
多里坤·阿米尔
责任编辑 苏里坦汗·沙哈提江
责任校对 麦克汗·马木尔汗
设计总监 宁成春 刘堪海
印制总监 郑 忠
哈文标识 买买提·诺比提
书名题写 买买提·诺比提

出 版 《新疆文库》编辑出版委员会
新疆人民出版社
地 址 乌鲁木齐市解放南路 348 号
邮 编 830001
电 话 0991-2320906
制 版 哈布肯·足坎
印 刷 中华商务联合印刷(广东)有限公司
版 次 2015 年 4 月第 1 版 第 1 次印刷
开 本 889 毫米×1194 毫米 1/16
印 张 49.75 印张
字 数 979 千字
印 数 1-1 500 册
定 价 692.00 元(全四册)

《新疆文库》官网网址: <http://www.xjwenku.com>

مازمۇنى

1	رۇستەم - داستان
483	قىرىق قىز

رۇستەم - داستان

زال باتىر

(رۇستەم باتىردىڭ اكەسى)

مالىكە كۆپ ۇزاماي ءبىر ۇل تۇدى،
جاسادى ەل «ۇل تۇدى» دەپ ۇلى دۇدى.
تۈك باسقان تۇلا بويىن ءبىر عاجايىپ،
«بۇل نە؟» دەپ كورگەندەردىڭ كوڭىلى مۇڭدى.

قارا ەمەس، قارداي اپپاق شىققان شاشى،
ساپ - سارى، سالىپى ەرىن، جىك - جىك باسى.
ءارمان كوز، بەرمەن ماڭداي، ءبىراق، ونىڭ
كوزىنىڭ جانعان شامداي شۇعىلاسى.

كەتىپ ەد قۇلان اۋلاپ سول كەزدە سام،
ساسكەدە سىستان جاقتان كورىندى شاڭ.
«مالىكە ۇل تۇدى» دەپ بىرەۋ كەلىپ،
اكەتتى سۈيىنىشكە ءبىرتالاي اڭ.

اڭ اۋلاپ ايدالادا التى اي ءجۇردى،
ويلادى وي — قۇانعاننان وسى ءتۇرلى،

«توي قىلىپ، ەلدەن باتا الايىن» دەپ،
جىنادى توبە - توبە ەتىپ ءسۇردى.

سىستانغا سول سۇرلەردى كەلدى الپ،
قۇاندى «توي بولار» دەپ كورگەن حالىق.
«بالاڭدى، — مالىكەگە، — اكەل، — دەدى،
كورەيىن قانداي ەكەن كوزىم سالىپ؟»

كورگەننەن كەتتى شوشىپ سام بالانى،
ەس كەتىپ، ءوز - وزىنەن تاڭ قالادى.
«قۇرتسىن، — دەپ، — بۇل بالانىڭ ءتاڭىرىم ءتۇرسىن»،
دەلبە بوپ، دەگىبىر كەتىپ سانдалادى.

قايتىپ كەپ مالىكەگە دەدى: — ەي، قاتىن،
سالماعان شىعار، ءسرا، ءتاڭىرىم ءساتىن.
بالاڭدى شايتان كەلىپ ۇرلاپ العان،
ادام دەپ ويلايىمىن مۇنىڭ زاتىن.

شايتاننىڭ بالاسى بۇل بەرگەن الداپ،
بالاڭدى جاسىرىپ اپ تۇعان تاڭداپ.
اۋرە بوپ، «وسى ءوزىمنىڭ تۇعانىم» دەپ،
ءجۇرپىسىڭ بايقاماستان كورپىپ اڭداپ.

— ھەي، باتىر، ولاي دەمە، تۇدۇم ئۆزۈم،
قاراشى قانداي نۇرلى مۇنىڭ كۆزۈم!
كەم بولماس، قاتارلىق قايراتى بولۇپ،
تىڭداتار دالەپ ئېيتقان ەلگە ئۆزۈم.

شۈكۈر قىل بەرگەننە ئېىر قۇدايدىڭ،
بولماسىن بۇل تۇرالى ئىتتى قايغىڭ.
بولماسا ئېىلىم مەن كۈش نە پايدا بار؟
الپىنە قونغانمەن اجارى ايدىڭ.

«بالانىڭ ئۆسى سارى، قارا كۆزى —
راس بولسا بۇرىنغىنىڭ ئېيتقان ئۆزۈ: —
قايتىپايتىن قارا تاستان قاسقىر جۈرەك
بولادى باھادۇردىڭ ئاغىز ئۆزۈ».

— شىنىندا، وسى بولسا تۇعان بالاڭ،
قىلام دەپ مۇنى بالا بولما الاڭ.
كۈپكە ۇيات كۈرسەتۈگە، كۈمۈپ كەل، — دەپ،
بۇيردى شاقىرىپ اپ ئېىر — ەكى ادام.

بالانى ول ەكەۋى كەتتى الپ،
مالىكە قالا بەردى جىلاپ، تالىپ.
بالانى ولتىرۈگە كۆزى قىماي،
تاستادى ئېىر توغايغا الپ بارىپ.

«كۈمدىك» دەپ كۈپتەن كەيىن قايتىپ كەلدى،
سام سەنىپ ول ايتقانغا وتىردى ەندى.
باقىرىپ، بىرنەشە كۈن جىلاي — جىلاي،
الا الماي الگى بالا جاتىر دەمدى.

بار ەدى سول توغايىدا ئېىر جولىبارىس،
جۈرەتىن بالاسى ئۆلىپ ەتىپ ئالىس.
بالاسى ەمەتۇغىن بولمىغان سولڭ،
ەمشەگى كەتىپ ەدى ئۆسىپ قارىس.

ول كەلىپ بالانى يىسكەپ ەمىرەندى،
تۈسكەن سولڭ ئۆزىنا ەمشەك بالا دا ەمدى.
ەمگەنى جولىبارىسقا جاعىپ كەتىپ
جايلاسىپ انا كوڭىلى قالا بەردى.

ەمگەن سولڭ جولىبارىستى قارنى تويدى،
ەلجىرەپ جولىبارىس تا كوڭىل قويدى.
ەمىزىپ ەرتەلى — كەش تۇرغاننان سولڭ،
تىڭايىپ، تىكتەپ الدى بالا بويدى.

ەڭبەكتەپ جۇگىرۋىشى ەد، قورقىپ قاشپاي،
ەمۋىشى ەد ئۆستىن سارقىپ، اسىپ — ساسپاي.
بولماسا نەگىزىندە ونىڭ ەرىك،
جاتار ەد جىلاۋمەنەن كۆزىن اشپاي.

سامۇرىق كەلىپ ئېىر كۈن سول جەرگە ۇشىپ،
بالاغا وسى جاتقان كۆزى ئۆسىپ.
«جەسىن، — دەپ، — ۇيادى بالا لارىم»،
ئېىرىپ اپ تىرناعىمەن كەتتى قىسىپ.

اپارىپ بالالارىنا بەردى مۇنى،
اڭدارداي ۇستىندە بار شىققان ئۇنى.
تاڭىرقاپ تۇرپاتىنا، تىڭداۋىشى ەدى
ئىگىرىسىپ اندا — ساندان شىقسا ئۇنى.

دەدى ولار: — وسىنى، انا، اسىرايىق،
كەلسە دە بىرەۋ ئزدەپ جاسىرايىق.
كەتكەندە ئۆزىڭ ۇشىپ باياپانغا،
يىنىنە ئېىز وتىرىپ اسىلايىق.

بالالار اسىراۋدى كوردى قىزىق،
جىلايتىن بولدى ولتىرسە كوڭىلىن بۇزىپ.
لاج جوق، «ايتقاندارىڭ بولسىن» دەدى،
ئبارى دە تۇرغاننان سولڭ كۆزىن ئۆزۈپ.

ادامنىڭ بولغانن سولڭ بەلگىلى ئىسى،
ۇناتپاي سامۇرىقتىڭ قالدى ئىشى.
اقىلىن ۇيرەتكەنمەن ۇناتا ما،
بىرىگىپ العاننان سولڭ كىلەڭ كىشى.

بالانى بالاپاندار بلەپ كۇتتى،
باققانمەن بەرە المادى تاۋىپ ئسۇتتى.
امالداپ اۋزىنا قاندى قۇيىپ،
مايدالاپ مايىلى ەتتەردەن اكەپ تىقتى.

قۇنىقتى قان مەن ەتكە بالا داعى،
«بەرسە، — دەپ، — تىلەپ جاتتى جانە داعى».
سامۇرىق كۇن شىققان سولڭ ۇشىپ كەتپ،
اڭداردان الپ كەلدە دالاداعى.

ئىلىندى ۇش جاسىنا ئسويتىپ بالا،
ئىل شىعپ سامۇرىقتى تۇتىندى انا.
ەركەلەپ سامۇرىقتىڭ سىپاپ ئۇستىن،
ايتاتىن كۇلدىرگى ئسوز بولدى جانا.

ئقىلاسى سامۇرىقتىڭ اۋدى انىق،
تۇرغان سولڭ «ماماجان» دەپ كوزى جايىپ.
الدىمەن بەرەتۇغىن بولدى وعان،
ارتىمىن اڭدارنىڭ كەلگەن الپ.

سامۇرىق بالا اتىن قويدى «داستان»،
بولغان سولڭ سويلەپ كوپ ئسوز كوڭىلىن اشقان.
ۇيرەتتى ون ەكى عىلىم، جەتپىس ۇش ئىل،
ئىر دانا بولسىنىشى دەپ اقىلى اسقان.

سىرلاسى سامۇرىقتىڭ بولپ داستان،
دەۋشى ەدى: «كەرەك ەمەس مۇنان باسقاڭ».
ويلاۋشى ەد بالالارى دا مۇنىڭ قامىن،
وزدەرى ئنار تاتپاي — اق قالسا دا اشتان.

جاسىرسا بالالارى ەگەر ويناپ،
شىداماي بولۇشى ەدى قىرىپ — جويماق.
مىسالى، عاشىق پەنەن ماشۇقتاي بوپ،
جوق ەدى قىلىغىنا ئسرا تويماق.

سامۇرىقتىڭ بالالارى التاۋ ەدى،
اقىلى از التاۋى دا اڭقاۋ ەدى.
تالاسىپ قاپىادا ئىر نارسەگە،
جاڭجالمەن جاعالاسار شاققا كەلدى.

التاۋى ئىغايلاسىپ بىرىكتى ەندى،
ئبارى دە بولماعان سولڭ بىلىكتى ەندى.
تۇرتكەن سولڭ تۇس — تۇسىنان تۇمسىمەن،
«بۇلارعا سالايىن، — دەپ، — بۇلىكتى ەندى...»

ورنىنان اشۇلانىپ تۇرىپ داستان،
ئبارىن دە ئىر جىلىكپەن ۇردى باستان.
باستارى بت — شت بولپ، مىي ويلىپ،
باقاداي جان تاپسىرىپ اۋزدى اشقان.

ولگەندى كورمەگەن سولڭ مۇنان بۇرىن،
وكنىپ بۇزغان دا جوق داستان ئتۇسىن.
ئبارىن دە ورنى — ورنىنا جايعاستىردى،
السىن دەپ ئىراز عانا كوز شىرىمىن.

قويادى «تۇرىڭدار» دەپ وقتا — تەكتە،
— كەتتى — اۋ، — دەپ، — ۇقىلارنىڭ ۇزاق كوپكە.
سەندەردى شۇقى قويسا سىتەرىڭ سول
قىلماڭدار، باۋىرلارىم، ملعان وكپە.

بولغان سولڭ نامازدىگەر بەسىن ئوتىپ،
بۇلاردىڭ ۇياداعى قامىن ەتپ.
شەڭگەلدەپ جولبارستىڭ ئىر ارلانىن،
سامۇرىق باياپاننان كەلدى جەتپ.

ورتاغا قونباي جاتىپ تاستادى ەندى،
— جەتەۋنىڭ جە، — دەپ، — بولپ مىناۋ جەمدى.
اڭعارسا، تاۋى دا اۋزىن اشپ،
اڭقايپ ءولپ جاتىر الماي دەمدى.

داستاننان بولعاندىن بىلىپ ءىشى،
«وسى - اۋ، — دەپ، — ادامزاتنىڭ ەتەر ءىسى».
وكتىپ ولگەننە ءارى ولاردىڭ،
قۇبىلىپ قۇم سياقتى ءوڭىپ ءۇسى.

— قالدى ءولپ قاپىادا بۇلار كىمنەن؟
ەرتە - كەش ەرمەگىڭ ەد ويناپ - كۈلگەن.
وزىڭنەن وزگە مۇندا بوتەن جان جوق،
ايت، — دەدى، — راسىڭدى ءوزىڭ بىلگەن؟

— تارتقىلاپ تۈكتەرمىدى كورسەتتى ازاپ،
بىرىگىپ تۇرتكىلەدى تىستەپ قاجاپ.
قاشسام دا ولاي - بۇلاي قۇتقارمادى،
وشىگىپ ورتاسىنا اپ، ەتەپ مازاق.

جىلىكىپ مىناۋ جاتقان جاتتىم دا ۇردىم،
ۇرعانىم قۇلاي بەردى، قاراپ تۇردىم.
كوتەرىپ كوككە مۇرىنى ۇيىقتاپ قالدى،
ءمانسىن تۇسىنەم بە مۇنداي سىردىڭ؟

— ۇيىقى ەمەس، ءولدى دەگەن وسى، بالام،
كۈتكەنمەن تىرىلتۈگە كەلمەس شامال.
ايرىلدىڭ التى اعاننان، ابايلاماي،
جۇمىستىڭ اقىرى وسى ويىلامان.

دەدى دە تاۋىن دا لاقتىردى،
وكتىپ وعان داستان جىلاپ تۇردى.

«ازىتىن مەن دە ولاردىڭ ولەين» دەپ،
ۇيادان جەرگە ءوزىن اتىپ ۇردى.

— ورنىڭا، — دەدى سامۇرىق، — وتىر، بالام،
بالانى تلى ولارداي تاۋىپ الام.
اناڭنىڭ سەن تۇرعاندا ارمانى جوق،
ءوزىڭنىڭ جانىم سۇيەر جالعىز قارام.

سامۇرىقتىڭ سول ايتقانى كەلىپ تۇردى،
كەلەر جازدا ەكى بالا تلى تۇدى.
داستاننىڭ ولارعا ءوزى باقتاشى بوپ،
قوندىرماي شىبىندى دا قورىپ قۇدى.

وتىردى ۇشەۋ بولپ ويناپ - كۈلىپ،
قادىرىن ءبىر - ءبىرىنىڭ ابدەن بىلىپ.
ون ءبىر جىل ۇيا شىندە ءومىر شەكتى،
كورمەستەن قايعى، ۇايىم، ەشپىر بىلىك.

بەتىنەن باسقا جەردى اق ءجۇن باستى،
تۇسىرە تاراپ قويدى بەلگە شاشتى.
كەيدە ادام، كەيدە قۇشقا سوزدەر سويلەپ،
كۈلدىرىپ وتىرادى قلعىپ قاستى.

بار ەدى ءبىر ساۋداگەر اسفاهاندا،
تيەتىن جاقسىلىعى جۇملا جانعا.
تاڭداۋلى قىرىق ادامدى قوششى قىلىپ،
ارتتىرىپ اسىل بۇيىم كوپ اتانعا.

ارادا ۇزاق ءجۇرىپ باردى ءۇرىم^①،
مالىنىڭ ءۇرىم حالقى كورىپ ءتۇرىن.

① ءۇرىم (رۇم، روم) — رىم يىمپىرياسى. ۇيزانتيا، گرەتسيا (يون، يۇنان)، ەرتەدەگى تۈرك ەلى مەكەندەگەن كىشى ازيا، شىعىس پەنزياسىندا بۇلاردىڭ ءبارىن، كوبىنەسە، ماغۇرىپ (باتىس) دەپ اتايدى.

بولعان سوڭ ءبارى دە اسىل تاپتىرمايتىن،
تالاسىپ الپ كەتتى ونعا ءبىرىن.

ۇرىمنەن مۈلىك الپ، پاراڭ كەتتى،
وندا دا ويلاعانداي پايدا ەتتى.
مۇحيتتىڭ تەڭىزىنەن بەرى قاراي،
قايتۇعا قايىقپەنەن قويدى بەتتى.

جۇكتەرىن ءبىر كەمەگە ءۇيدى جايلاپ،
وزدەرى ءبىر قايىققا ءمىندى سايلاپ.
تەڭىزبەن «تاۋەكەل!» دەپ كەتە بەردى،
«ساۋ شىقساق بولار ەد» دەپ، ءيا، قۇدايلاپ.

كەمەدەن جۇك جايلاعان تاۋىپ تەسىك،
سۇ كەتتى كەمە شىنە اشىپ ەسىك.
شىم باتىپ سۇ تۈبىنە كەتتى كەمە
ادامەن كەلە جاتقان ءوزىن ەسىپ.

ءبارى دە ۋ — شۇ بولپ قورقىپ قالدى،
قايعىرىپ قورققان سوڭ قايتىسىن مالدى.
جىلادى جاپپار حاققا جالبارىنىپ،
قورعاشتاپ كەۋدەدەگى شىبىن جاندى.

قالمادى بىرەۋى ەمەس، بارىندە ەس،
ەڭىرەۋمەن كەلە جاتىر ەرتەلى — كەش.
ەسەن — ساۋ يعىپ كەلىپ اقىرىندا
تەڭىزدىڭ جاعاسىنا توقتادى كوش.

كەلگەن سوڭ جارعا جاقىن كەمە يعىپ،
قۋانىپ، سەكىرىسىپ سىرتقا شىعىپ.
بوي جازىپ ولاي — بۇلاي ءجۈرىپ كەلىپ،
سول جەرگە اس — سۇ ءشتى شاتىر تىگىپ.

بولعان سوڭ اس — سۇ ءشىپ بۇلار تۇردى،
كورىنگەن ءبىر ۇيىعا بەتتەپ ءجۇردى.
شىندە ەكى قۇس پەن ءبىر بالا تۇر،
ءۇستى ءجۇن، سويلەپ ءسوزدى نەشە ءتۇرلى.

بۇل بالا، بايلى ايتقان ەدى داستان،
ادامدى وسكەننەن سوڭ كورمەي باستان.
كەلگەن سوڭ قىرىق ءبىر ادام انداعايلاپ،
اڭ — تاڭ بوپ كوزى الاقتاپ، ءوڭى قاشقان.

— تۇرىڭدار، — دەدى، — ءارى، كەلمەي جاقىن،
سەندەردىڭ بىزدەردە جوق الار اقىڭ.
ولتىرەد انام كەلسە ءبارىڭدى دە،
قاشىڭدار، قاپپادا كورمەي زاقىم.

ەكەنن ونىڭ ادام بۇلار ءبىلدى،
ۇعاتىن ءتۇرى دە بار ايتقان ءتىلدى.
— شوشىنبا، سەنى الپ كەتەيىك، — دەپ،
جاقىندا جارقىن جۇزبەن ءبارى كۇلدى.

«تۇر عوي، — دەپ، — جەۋگە مەنى بۇلار الداپ»،
ءبىر تاستى، — كەتىڭدەر! — دەپ اتتى ارناپ.
تاس ەمەس، تۇرسا اڭعارىپ انىق گاۋھار،
جىعىلىپ جاتىر الپ، جورتا زارلاپ.

«بىرەۋىن جىقتىم» عوي دەپ جانە اتتى،
جالپ ەتپ جىعىلعان بوپ ول دا جاتتى.
ءبارى دە جالىنعان بوپ جۇگىرىپ ءجۇر،
— ۇرما، — دەپ ءوپ — وتىرىك، — ەندى قاتتى!

وشىگىپ ءۇستى — ۇستىنە اتا بەردى،
باي — بايلاپ بارلىعى دا جاتا بەردى.

«سەبەپپەن» بىزدى قۇداي جەنكەردى - «اۋ» دەپ،
قىزىققا قارق - قارق كۈلىپ باتا بەردى.

تاۋىستى اتا - اتا گاۋھار تاستى،

وتىردى ودىرايىپ سىياپ باستى.

— قىلماس، — دەپ، — وسى گاۋھار بىزگە لىدىق، —
تەرىپ اپ، تىرايلاپ بۇلار قاشتى.

«ماز بولپ، «قاشىردىم» دەپ بالا قالپ،

قۇانىپ كەتتى بۇلار گاۋھاردى الپ.

سۇنشا قىمباتتى ول گاۋھاردىڭ،

بالالار تابىلماس دە وان نارىق.

سامۇرىق: «وتىرسىن، — دەپ، — ويناپ داستان»،

قويغان دە كوپ اكەلىپ گاۋھار تاستان.

مۈلكىنەن ساۋداگەردىڭ سۇغا كەتكەن،

گاۋھاردىڭ كەكۈنىڭ باعاسى اسقان.

وراسان ولجا بولدى قالغاندارى،

ارتىق زات، قىمبات زەينەت العاندارى.

قايتىققا ساۋداگەرلەر قايتا «مىندى،

دۇنيەدەن «بىتىپ انىق ارماندارى.

تەڭىزبەن «تاۋەكەل» دەپ تاللىقتى،

التى ايدا اسفاھاننان كەلىپ شىقتى.

«ارالاپ بازارلارنى، بايقايىق» دەپ،

كورسەتپەي گاۋھارلارنى جانغا تىقتى.

بىرەۋىن ول گاۋھاردىڭ اكەپ ساتتى،

پۇلىنا الدى ونىڭ قىرىق «بىر اتتى.

تالى دا تاماق پەنەن كىيىمنەن

ارتىلغان الپ قايتتى اسىل زاتتى.

قۇبىروي ساۋداگەردىڭ ەدى اتى،

اقىل مەن ارتىق ەدى پاراساتى.

— كورىنبەي كەتە بەرسەك پاتشاعا،

بولار، — دەپ، — كەيىنگى كۈن «بىر ۇياتى...

پاتشاعا «مانۇشاھار سالەم بەردى،

— كورۋىگە كەلىپ ەم، — دەپ، — سىزدەي ەردى.

— سالامات ساپارىڭنان قايتىڭ با؟ — دەپ،

پاتشا دا قۇبىرويدى جاقسى كوردى.

«ساۋقات» دەپ توعىز گاۋھار الپ قويدى،

پاتشانىڭ كورگەن زامات كوزى تويدى.

شەروي مەن نۇزار وعان قاراپ ەدى،

— بۇل نە؟ — دەپ كوتەرىلىپ تاستاپ ويدى.

ولارغا ەكى گاۋھار جانە بەردى،

ەكەۋى قۇانىسىپ قالا بەردى.

— گاۋھاردىڭ كەنن تاۋىپ الپ پا ەڭ؟ — دەپ،

قۇبىرويغا كۈلىپ پاتشا قارادى ەندى.

«ەكەن، — دەپ مانۇشاھار، — مۇنى بىلگەن»،

بايانداپ داستان - اياق بەردى بىردەن.

ەستىپ بارلىعى دا بولدى قايران،

«بالا، — دەپ، — ول ۇيادا نەمىپ جۇرگەن؟»

«سامعا» دەپ «تورت گاۋھاردى تالى بەردى.

«بولماس، — دەپ، — ەسكەرمەسەك ونداي ەردى».

— بەرسەڭىز بىزگە رۇقسات جۇرەيك، — دەپ،

الدىرىپ ات - سايماڭنى، جىناپ - تەردى.

كوپ سىلاۋ بەرىپ پاتشا قۇبىرويغا،

قايتاردى قىزمەتنى الپ ويغا.

قۇبىروي امان - ەسەن ۇينە كەپ،
ايالى جالعاسقانداي بولدى تويغا.

قۇبىروي تۇرا تۇرسىن ەلگە بارغان،
سويلەين ەستىگۋەر ەندى سامنان.
تۇسىندە ەبىر شىرايلى جىگىت كوردى،
اجارى اڭداپ تۇرسا ارتىق تاڭنان.

ەسەپسىز كەلە جاتىر ەرتىپ قولى،
كوركىنە كورگەندەردىڭ كوڭىلى تولدى.
قۇلدارشا قول قۇسىرىپ يىلەدى،
ادامدار الدىنداى اشىپ جولدى.

بىرەۋدەن سول ارادا سۇرادى سام،
— مىناۋ كىم شىرايلى ەجۇز سىياقتى شام؟
اندىن بىلە قويساڭ ايتىپ بەرشى،
كورىكتى كورگەنمە جوق مۇنداشا جان.

— اتاسى جامان كورىپ مۇنىڭ تۇسىن،
ۇيمە كورمەسىن دەپ كەلگەن كىسىم.
اپارىپ ايدالاعا تاستاتىپتى،
قويدىرماي قاسىنا سۇ جالعىز ەشىم.

ساۋ ساقىتاپ سوندا داعى مۇنى قۇداي،
جۇرگەنى جۇرتتى باستاپ ەندى بۇلاي.
ون بىردە وسى كۇنى، وسە كەلە
تەڭسەلتىپ تەڭىز سۇنى ەتەر لاي.

وسىنى كورە سالىپ، وياندى ۇشىپ،
تولعاندى تۇرلى قىيال ويغا تۇسىپ.
«كورگەنمە تۇسىمدە وسى، نە ەكەن؟» دەپ،
جابعىپ جاتىپ الدى جەردى قۇشىپ.

كەتكەن سوڭ ەتۇس — اقىلدىن اداستىرىپ،
جان - جاقىتان جورۇشىنى قاراستىرىپ.
بايانداپ بارىنە دە بەرگەنمەنەن،
انقىتاپ ايتا المادى جاناستىرىپ.

ۇينىدە وتىرا الماي كوڭىل بىرلەپ،
شاھارىنا اسفاھاننىڭ بولدى جۇرمەك.
سونداى ۇكامانى جىناپ الپ،
جۇمىسى — ەتۇس جورۇن سۇراپ بىلمەك.

قىالدى ويلاعان سوڭ وسى ەتۇرلى،
كىدىرمەي ەرتەڭىندە ەندى ەجۇردى.
ارادا ارىپ - اشىپ كوپ جول شەگىپ،
اسفاھان قالاسىنا كەلىپ كىردى.

ۇينە ەمانۇشاھاردىڭ كەلىپ ەتۇستى،
شارشالان سارعايىپ ەجۇز، شاڭ - شاڭ ەتۇستى.
كورىسىپ كوڭىلى ەوسىپ ەمانۇشاھار،
سىلادى سىپاعانداي قىران قۇستى.

بولعان سوڭ ەمانۇشاھار كۇتىپ، سىلاپ،
— بەر، — دەدى، — ۇكاماڭدى ملعان جىناپ.
سولاردان سۇراپ ساۋال، پال اشىتىپ،
قايتۇعا كەلدىم ارناپ اتىم قىناپ.

بار ەدى بەس ەجۇز حاكىم — ەبارىن جىدى،
سام ۇشىن سويىپ باعلان قىلدى سىدى.
— ساۋالنى شەشىپ شاپشاڭ بەرىڭدەر، — دەپ،
بوساتىپ بارىنە دە بەردى ەۋىدى.

كاشۋات بارلىعىنىڭ بىلگىرى ەدى،
سويلەسە ادامزاتنىڭ بۇلبۇلى ەدى.

— گاۋھارنى قۇبرويدىڭ بەرەيك، — دەپ،
سىبىرلاپ پاتشاعا بىلدىردى.

— ماقۇل، — دەپ كاشۋاتقا الدىرادى،
گاۋھارلار كۈننىڭ كوزىن تالدىرادى.
الدنا الپ كەلىپ قويغان زامان،
ئىسنىپ سامنىڭ بويى بالىرادى.

ۋىستاپ ەد ئورت گاۋھاردىڭ قولغا ئېرىن،
ئېلىندى بالا ئىسى سونداي شىرىن.
سورعالاپ كوزىنەن جاس كول بوپ اعىپ،
كەتكەندەي بولدى الپ كوڭىل كىرىن.

— جىلايسىڭ، — دەدى پاتشا، — مۇنشا نەگە؟
وراسان وسىنشاما جاستى تۈگە.
مۇقتاجى دۇنيەدەن تۈگەلدەنەر،
بولغاننىڭ بۇل ئورتىنىڭ بىرىنە ەگە.

بۇل قالاي، تويمادى ما بۇعان كوزىڭ؟
ئيا بار ما، باسقا ئۇرلى ايتار ئسوزىڭ؟
سەبەبىن نە دە بولسا بايانداپ بەر،
وتىرسىڭ قاپالانىپ قالايشا ئوزىڭ؟

— بۇل تۈگىل، بەرسەڭ توپىراق جالعىز قىسىم،
تولغانداي قۇانامىن نۇرعا ئىشىم.
بىلمەدىم بۇل گاۋھاردى كورگەن زامات
ەل - سەل بوپ ەرىپ كەتتى ئشى - تىسىم.

ويلاما ازىسنار دەپ بەرگەنىڭدى،
كوپ داۋلەت دەيمىن ئجۇزىڭ كورگەنمىدى.
گاۋھاردى قولغا العاننان بويىم بالقىپ،
بىلمەدىم قالايشا ويدى بولگەنمىدى.

ال، ماعان اشىڭدارشى، — دەدى، — بالدى،
جاس شىركىن تالاي جەرگە كەلىپ قالدى.
بار ما ەكەن بەرەتنى ئبىر قۇدايدىڭ،
تاستاي ما ئيا يەسىز جيعان مالدى.

ەستىپ ۇكاملار وسى ئسوزىن،
مۇسىركەۋ بۇلاردى دا بىلەپ سەزىم.
قاراستى قارسى الدنا قاتارلاسا،
بارى دە بالغا تىگىپ ەكى كوزىن.

بولغان سولڭ كىتاپ اشىپ، پالىن سالىپ،
وتىردى ۇكاملار قايران قالىپ.
كاشۋاتنىڭ الدنا اكەپ بارىن قويدى،
ئسىز ايتىپ بەرسەڭىز دەپ كوزى تانىق.

كاشۋات: — تالەبىڭا، — دەدى، — باقتىم،
بار ەكەن ئبىر بالاسى بەرگەن حاقتىڭ.
ونى ئوزىڭ بالاسىنباي، نامىس قىلىپ،
«ئىشەنە كومىپ كەل، — دەپ، — اتىز - جاپتىڭ».

ادەبى جىبەرىپسىڭ ەكى ادامدى،
سولاردىڭ قولدارىندا كەتكەن بالاڭ.
اپارىپ ئبىر توعايعا ئتىرى تاستاپ،
تەرىپ جەپ كەلىپتى ولار پىستە، بادام.

بالاغا ئبىر جولبارس تاپ بولىپتى،
ئسۇت سىماي ەمشەگىنە قاپ بولىپتى.
ئىسنىپ ەمىزگەن سولڭ ول بالانى،
سارقىلىپ ئسۇتتىڭ ئبارى ساپ بولىپتى.

شالىقتاپ وتىرعاندا ويناپ - كۈلۈپ،
سامۇرىق اسپانغا ونى كەتپىتى ئلىپ.

ءوزىنىڭ الپ بارىپ ۇياسىنا،
اسراپ — ءوسرىپتى بالا قىلىپ.

تۇسىڭدە تاڭىرقاپسىڭ ونى كورىپ،
كورگەننەن تۇلا بويىڭ كەتپتى ەرىپ.
جورۇى — سول ءتۇسىمنىڭ نە ەكەن؟ — دەپ،
ادەبى تۇرسىڭ بۇگىن مۇندا كەلىپ.

راس پا وسى ايتقانم، ياكى جالغان؟
ءسوز وسى كىتاپتىلى بىزدەر سالغان.
كورگەندەي كوزىمەنەن بىلگەننەن سولڭ،
سام بالۋان، — راس ەد، — دەپ الڭ — تاڭ قالغان.

سوندا دا سەنبەي: — بالام، — دەدى، — ولگەن،
جىبەرگەن جىگىتتەرم كومىپ كەلگەن.
— انىمن اشايىق، — دەپ ولاي بولسا،
ىزدەتىپ ەكەۋىن دە الدىردى ەلدەن.

كاشۋات، — كانە، ەكەۋىڭ سويلە، — دەدى،
قالىپ ەد بالا قانداي كۆيدە؟ — دەدى.
باتىرلار، باس كەتسە دە انىمن ايت،
وتىنا وتىرىكتىڭ كۆيمە، — دەدى.

— ولتىرمەي، — دەدى ولار، — كەتتىك قويىپ،
جەمس جەپ ءبىر توعايدان قايتتىق تويىپ.
وتىرىك «ولتىردىك» دەپ ايتىپ ەدىك،
تاستار دەپ توبەمىزدى تاسپەن ويىپ.

— نە دەيسىڭ، — دەدى كاشۋات، — ەندى ملغان؟
ول بالاڭ بايتاق ەلگە بولار بلغان.
تاۋىپ ال، ۇلىڭ ءتىرى، تۇسىڭدە دە
ءتۇس — ءتۇرىن كورسەتپتى ءتاڭىرىم سالغان.

وزىڭە گاۋھارلاردى وسى بەرگەن،
كادىمگى قۇبىروي ەد الپ كەلگەن.
ۇستىندە ۇياسىنىڭ سامۇرىقتىڭ،
اق شاشتى، قارا كوزدى بالا كورگەن.

اتىپتى. ول قۇرال ەتىپ گاۋھار تاستى،
بۇلاردىڭ بار شىعار دەپ مەندە قاستى.
قالدىرماي اتقاندارىن اكەلىپتى،
اسىلدى ەتپەيك دەپ اياق استى.

بەرىپ ەد «بازارلىق» دەپ سونان بىزگە،
تورتەۋىن قويغان ەدىك ساقىپ سىزگە.
ول بالا وزگە ەمەس، وزىڭدىكى،
بار سوعان بولماي الاڭ بوتەن سوزگە.

كورگەن سولڭ بالاڭ بەرگەن گاۋھار تاستى،
كوڭىلىڭنىڭ ول تاس جۇپ كىرىن اشتى.
ءبىلدىرىپ بالاڭ ءيىسن تاستا قالغان،
اعىزدى ەكى كوزدەن سىتىق جاستى.

ويلاما «وسىلاردا قاتە بار» دەپ،
قايعىمەن قالاي مۇنداي جاتا الار؟ — دەپ.
قارادىق قايتا — قايتا قىلما كۇمان،
«ساۋداعا ساۋ باسىم قۇر شاتالار» دەپ.

سول كەزدە قۇبىروي دا كەلدى جەتىپ،
سويلەدى سامعا ءبارىن بايان ەتىپ.
تولعانىپ حابارىنا، قۇانعانىن
وتىردى اۋىپ ەسى، اقىل كەتىپ.

— بالامدى بار ما ەكەن، — دەپ، — كورەر كۇنىم؟
ەڭكىلدەپ، ەرىكسىز ەر شىعاردى ءۇنىن.

«تەنتەكتىڭ تۇستەن كەيىن ەسى ەنگەندەي»،
ساعىندى تۇرى تۈگىل، بىر تال جۈنن.

— كورەسىز، — دەدى كاشۇت، — ەسەن — امان،
قايتاسىز قولڭا الپ بارغان زامان.
اتاقتى بۇل بالاڭنان بىرەۋ تۇپ،
جەر جۈزىن جەڭىپ جالعىز الار تامام.

بەرگەن سولڭ بارىن ايتىپ، سىلتەپ توتە،
قۇانىپ، «يا قۇدايلاپ» وعان وتە.
قاناتى بولماعانمەن قالبىراقتاپ،
جازدادى ءوز — وزىنەن ۇشىپ كەتە.

ەستىپ وتكەندەگى سامنىڭ ەسىن،
وتىردى مانۇشاھار قايراپ ەتسىن.
«ولتىرتكەن وسىنىكى قالاي؟ — دەدى، —
جامان دەپ بالاسىنىڭ تۇر مەن ەتۇسىن».

بولعانمەن تۇرى جامان، قارا ەمەس پە؟
بالاغا اركىمدەر دە زار ەمەس پە؟
بارىندە بالۋاننىڭ ەس بولمايدى — اۋ،
نزدەنۋ ەندى وزىنە ار ەمەس پە؟

بارى دە بەك، ۋازىردىڭ «نە، — دەپ، — ونىڭ؟»
ۇناتپاي ۇڭىن بۇزىپ ۇستاپ قولىن.
«اداسقان اسلىنىدە ەكەنسز» دەپ،
كورسەتىپ جۇرەتۇعىن جاتىر جولىن.

ۇھىلەپ ءوزى داعى ۋايىم جەپ،
سىنەن وتكەندەگى ۇيالپ كوپ.
ايىپىن اقىرىندا موينىنا الدى،
«مەنەن دە مال جاقسى، — دەپ، — جەيتۇعىن ەشوپ».

وسىنداى ۇيالعاننان وتە قاتتى،
شەرەنىپ شەرى تارقاپ، كوڭىلى شاپتى.
بالامدى بارسام الپ قايتام عوي دەپ،
قوينىنا قۇانىشى سىماي جاتتى.

بالانى تۇسىندە سام كورىپ جانا،
تۇرعاندا قۇشاققاۋعا ەندى عانا.
اي جۈزدى، اق ساقالدى ادام كەلىپ،
— ەمەس، — دەپ، — بۇل بالانىڭ شاشى قارا.

بەرمەيمىن مۇنى ساعان، الام ءوزىم،
«الام» دەپ الارماسىن بۇعان كوزىڭ.
«كورمەيمىن، كومىپ كەل» دەپ و باسىندا،
ويىڭنان بولدى ما ۇمت ايتقان ەسوزىڭ؟

بالانى تاۋىپ ال، — دەپ، — شاشى قارا،
بولدى ۇرىس ۇيقى شىندە ەكەۋ ارا.
— قالايشا بەرمەيسىڭ، — دەپ، — بۇل بالامدى؟
ۇمتىلدى اقىرىپ سام الماستى الا.

ويانىپ ءوز داۋىسىمەن ۇشىپ تۇردى،
ويىنا تۇر — تۇرپاتى ەتۇسىپ تۇردى.
قالعان سولڭ قانىباي مەيىرى قاتتى وكىنىپ،
ەداۋىر استىڭعى ەرىن قىسىپ تۇردى.

بالانىڭ بارىن كوزبەن كورگەندەي سام،
وتىرىپ ۇيىقتاماستان اتقىزدى تالڭ.
قۇبىرويدى باستىق ەتىپ كورىپ كەلگەن،
جاسادى قايقىپەنەن جۇرۇڭكە قام.

تولتىرا بىر كەمەگە ازىق سالىدى،
التى مىڭ اسفاھاننان ادام الدى.

ئۇش مىڭنان وتىرعىزىپ كەلمەگە ەكى،
تەڭىزبەن «تاۋەكەل!» دەپ كەتىپ قالدى.

تىنباستان سۆزۈستىندە التى اي ءجۈردى،
كوردى سام عاجايىپتى نەشە ءتۈرلى.
توققاتىپ جەتىنشى ايدا كەمەلەردى،
قۇبىروي قارادى ەندى الپ ءدۈربى.

«كەلدىك» دەپ كەمەلەردى بايلاتتى ەندى،
شعارىپ سىرتقا جۈكتى جايلاتتى ەندى.
ءبارى دە قوستار تىگىپ، قۇرىپ شاتىر،
پىسىرىپ اس — سۇلارىن قايناتتى ەندى.

سام ايتتى: — سەندەر توقتا، مەن بارايمىن،
بار ما ەكەن بالام، بايقاپ اڭعارايمىن.
كوپ بولىپ بارساق سامۇرىق اشۇلانىپ،
ولتىرەر وسى ادامنىڭ ءبىرتالايمىن.

كەتتى سام اسىندى دا قارۋ — جارق،
ۇياعا جاقىن بارىپ تۇردى قاراپ.
تۇسىندە تۇنەۋ كۈنگى كورگەن بالا،
شاشتارىن سالىمىراتىپ وتىر تاراپ.

ەسى اۋىپ، ەندى ەردەن كەتتى ەرىك،
سۈيەگى قورعاسىنداى بالقىدى ەرىپ.
كوزدەن جاس قۇانعانىن اعا بەردى،
بالاسىن «ۇلدى» دەگەن ءتىرى كورىپ.

چىناپ اپ اقىل — ەسىن كوپتەن كەيىن،
قۇلاۋعا قاڭقالاقتاپ بولىپ بەيىم.
— اتاڭمىن ارناپ نىزدەپ كەلگەن سەنى،
ئۇس، بالام، مەن بەتىڭنەن ءبىر سۈيەيىن.

كەلە الماي قالدى ەلدەن، اناڭ جىلاپ،
التى اي اسىراغان سىپاپ — سىلاپ.
ەستىپ حابارىڭدى ەندى كەلدىم،
جۇرگەندە جىلاۋمەنەن سەنى سۇراپ.

«سۈيلىمەي» سوندا داستان «كەت» دەدى ارى،
الا كوز، كەرەك ەمەس سەندەي كارى.
وزىڭدەي وتكەن جولى ادامدار كەپ،
اكەتكەن كوپ گاۋھارىم الداپ ءبارى.

ولاردى تاپپاي قالدى نىزدەپ مامام،
تاپقاندا تاپتايىتىن ەد ءبارىن تامام.
«مەن داعى الداپ گاۋھار الايىن» دەپ،
تۇرسىڭ — اۋ ءتۇرىڭ قۇرىسىن، كەلىپ ملعان.

اتىم كىم، اتام بولساڭ بىلەسىڭ بە؟
اعاشتىڭ باسنا اكەپ بىلەسىڭ بە؟
شىنىندا سەنەن تۇعان بالا بولسام،
مۇشاما مەنەن اۋلاق جۇرەسىڭ بە؟

ايتپا ونداى وتىرىكتى نانبايتۇعىن،
كەت اۋلاق، اقمامىڭ جوق الدايتۇعىن.
قوزدىرىپ قۇلاعىمنىڭ قۇرتىن مۇنشا،
نىمىنەن نەندەي جانسىڭ قالمايتۇعىن؟

سام بۇعان ايتا المادى جاۋاپ تاۋىپ،
«تۇر — اۋ، — دەپ، — الداققا» قىلىپ جاۋىپ.
ايقايلاپ: «ارى كەت» دەپ ەكى — ئۇش رەت،
بالا ەندى جاتىپ الدى بەتىن جاۋىپ.

كورسە دە سام بالاسىن كوزىمەنەن،
ناندىرىپ الا المادى سوزىمەنەن.

سۈيەنپ بىر شىنارغا ۇيىقتاپ قالدى،
سامۇرىقتىڭ سويلەسۈگە وزىمەنەن.

سول كەزدە بىر «اجداھا»^① بولپ پايدا،
شىنارغا شىقتى تۇرغان انادايدا.
ۈمتىلدى اۋزىن اشا ۇيا ۇستىنە،
داستاندى جۇتۇ ۇشىن اراقالايدا.

سالدى ايعاي ساسقاننان بالا — سامعا،
بولغان سولڭ كەزدەسكەندەي الا شاڭغا.
تۇرى جوق تىپتى وعان وياناتىن،
سۇقپاسا قىلىش، قانجار قارا سانعا.

سۈيەكپەن ۇياداعى سامدى ۇردى،
«بۇل نە دەپ؟» ۇيىقسىنان ۇشىپ تۇردى.
كورگەن سولڭ اجداھانى جۇگىردى ەندى،
قانجارىن سۇرىپ اپ ەكى قىرلى.

بالا ايتتى: — قانجاردى قوي، ساداق ۇستا،
قانجارىڭ قانشا ايتقانمەن جەتپەس قىسقا.
وقپەنەن اتساڭ لاج ەتەرسىڭ، — دەپ،
كورسەتىپ سامعا قايتا بەردى نۇسقا.

ساداقتى تارتىپ قالدى سالپ وقتى،
كەتۈشى ەد اتقان وعى بۇزىپ توپتى.
اناداي جەرگە باسى ۇشىپ تۇسىپ،
كەۋدەسىن سوندا جىلان جەرگە سوقتى.

قانجارمەن ۇش بولدى دە تالغى جاتتى،
بولغان سولڭ ۋاقتىندا ۇيقى تاتتى.

① اجداھا (اۋەستا) — جىلان، ايداعار.

② شىن — جۇڭگو ايتىلىپ وتىر.

ۇلتىرىپ وسى جاۋىن بەرگەننەن سولڭ،
قۋاندى الاقايلاپ بالا قاتتى.

سول كەزدە سامۇرىق تا كەلدى ۇشىپ،
ۇيىقىدا جاتقان سامعا كوزى تۇسىپ.
«كەلدى — اۋ، — دەپ، — الداۋ ۇشىن وسى ادام دا»،
بارادى سامۇرىقتى اشۇ قىسىپ.

بىر ۇيدەي ۇشىپ بارىپ بۇردى تاستى،
ۇرۇعا سامدى ونمەن بولپ قاستى.
جاتقاندا ۇرايىن دەپ داستان كورىپ،
جالىنىپ «ماماجان» دەپ ەيىپ باستى.

كورسەتتى اجداھانى جاتقان ۇلىپ،
قانجارمەن تاستالغانىن ەكى — ۇش بولپ.
— بىزدەردى جاتقاننىدا جۇتايىن دەپ،
جانى اشىپ، ايرىدى، — دەپ، — وسى كەلىپ.

ەستىپ بالاسىنىڭ وسى سوزىن،
— جارايد، — دەپ سامعا نازار سالپ كوزىن.
«جاقسىلىق بالالارما ەتكەن بولسا
ويلىنىپ — بلەيىن، — دەپ، — مۇنىڭ وزىن».

ۇستىنە بىر قاناتىن قىلدى قالقان،
قالايدا قىلايىن دەپ مۇنى دارقان.
تۇسىردى قاناتىنىڭ كولەڭكەسىن،
«قونلىم، كۈيمەسىن، — دەپ، — كۈنگە اراقاڭ».

سامۇرىق كەلە جاتقاندا بىر كۈن ۇشىپ،
قالپ ەد بىر قاۋىرسىنى شىنعا^② تۇسىپ.

ۋزىنى ۋۇش ۋۇز ارشىن بولپ ەدى،
شەن حالقى قاراعاندا ولشەپ — ەپشەپ.

— كانەكەي جۇمىسىڭدى ايتا بەر، — دەپ،
وتردى ەتەپ نرەت، برەپ باستى.

ۋۇش قۇلاش بولپ ەدى ەرى ەنى،
ناقشەنىڭ نەشە ەتۈرلى بار ەد كەنى.
ۋلگى الپ ول ماڭداى ەل ەلى ونان،
اجارلار ەارقالايدا ەتسە نەنى.

ەسوزىمدى تىڭدا دەدى: — ەي، شاھ مۇرعان^①،
جۇمىسىم مەنىڭ — بالا مىناۋ تۇرعان.
ۋياڭنان وسى بۇگىن تاۋىپ الپ،
وترمىن ەتەيىن دەپ جانىم قۇربان.

تاۋسىلماس ونىمەنەن ونداى ورنەك،
كۈنى — ەتۈن كوپ جۇمىسى كەلىپ كورمەك.
ەجامشىتتىڭ زامانىنان بەرى قاراي،
جۇڭگونىڭ بولعان ەدى ەلىنە ەرمەك.

— ەي، ادام، ملعان جاقپاس ايتىپ ەسوزدى،
بولما دەپ مەنىمەنەن الا كوزدى.
ورنىسىز ۇيات ەستى ەتەمىن دەپ،
ارىنداى اردان اتتاپ جۇمبا كوزدى.

بولعان سوڭ قاناتنىڭ ەتۈرى سونداى،
سۇلۋ ەۋى بۇركەگەندە بولا ما ونداى.
تۈسەر كۈن، سوعار داۋىل بولماىان سوڭ،
جوتاسى جاتتى ۇيىقتاپ بولپ جونداى.

مەن سەنەن ايامايىمىن گاۋھار، ەدۇردى،
ال قىزىل، جاسىل، كۈلگىن نەشە ەتۈرلى.
بەرمەيمىن جالىنعانمەن جانعا، ولمەي،
جانىمداى داستانىمدى كوڭىلى نۇرلى.

ەبىر كەزدە سام ويانىپ كوزىن اشتى،
شىندە جاتىر ەۋىدىڭ سونداى ناشتى.
«ۋي، ەسرا، بار ما ەكەن، — دەپ، — مۇنداى سۇلۋ؟»
وتردى الڭ — تاڭ بولپ، سىپاپ باستى.

عايىپتان بەردى ملعان مۇنى قۇداى،
باۋىرما باسىپ كۈن — ەتۈن باقتىم ۇداى.
كوزىمەنەن بەرۋ تۈگىل، تاسا بولسا،
تۇرۇعا تالعاتىم جوق ەتىپتى شىداى.

اڭعارىپ قاناتى ەكەن كورسە قۇستىڭ،
بىلەتىن بايقاماسا ەمەس ەشكىم.
سامۇرىققا قول قۇسىرىپ بەردى سالەم،
ورنىنان ۇشىپ تۇرىپ قلعىپ ۇستىن.

سەن بولساڭ انىعىندا بالاغا اتا،
تاستادىڭ نەگە دۈزگە بەرىپ جاپا؟
ون ەبىر جىل ەزىڭ ۇيدە ۇيىقتاپ جاتىپ،
جالداپ پا ەڭ قىزمەتىڭە مەنى ناقا؟

پالەمىن الپ سامۇرىق امانداستى،
كورسەتتى «قوش كەلدىڭ» دەپ نىقلاستى.

سام ايتتى: — سويلەمە كوپ، بالامدى بەر،
كوڭىلىمەن بالامدى الماي، تارقاماس شەر.

① شاھ مۇرعان (پارسىشا) — قۇستاردىڭ پاتشاسى، سۇلتانى.